בס"ד

תולדותיהם של צדיקים

שביבי אורה מתהלוכות חייו הסוערים
של האי גאון וצדיק רבינו בעל
'להורות נתן'
זי"ע ועכ"י

גליון ח"י, ח"י מרחשון תשפ"ז

העורך: יעקב שמעון (ב"ר עקיבא) געשטעטנער

בס"ד

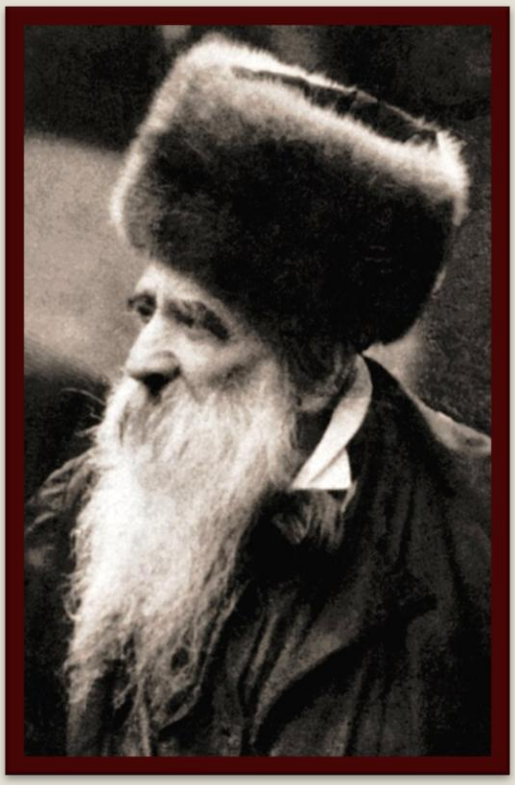
קשר עליון

של רבינו ה"להורות נתן" זי"ע
עם גדולי ישראל זצ"ל

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע

נולד בשנת תרי"ב – נלב"ע ביום כ"ב חשון שנת תרפ"ז

הגם שכ"ק רבינו ה'להורות נתן' זי"ע לא זכה לראות את הרה"ק מהרי"ד מבעלזא, כי רבינו נולד כחמש שנים אחרי פטירת הרה"ק, אך מכל מקום ינק רבינו את תורת הרה"ק מהרי"ד בראש וראשון מאת בנו כ"ק מרן הרה"ק מהר"א זי"ע שרבינו זי"ע זכה להסתופף בצילו בארה"ק כשמונה שנים, וגם לרבות מאת אבותיו הצדיקים נבג"מ, הן מאביו הרבני הצדיק רבי עמרם זצ"ל הי"ד שהיה נוסע לפרקים מהונגריה עד לבעלזא הרחוקה להסתופף בצל הצדיקים הקדושים מבעלזא על שבתות ומועדים, והן מצד הורי אמו הצדיקת ע"ה הי"ד, ה"ה זקינו הרבני הנגיד הצדיק המפורסם רבי יצחק הערש ראצערסדארפער זצ"ל, שהיה מחשובי החסידים והמקורבים עוד בצל כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י מבעלזא זי"ע.

נביא לפניכם כאן דברי תורה, אמרות טהורות, עובדות והנהגות מהרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, כפי שהביאם כ"ק רבינו זי"ע משמו הטהור.

"מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זצוקללה"ה, אמר לפרש דברי המדרש (בראשית רבה פר' ל"ד) עה"פ (בראשית ח' ט"ו-ט"ז) וידבר אלקים אל נח לאמור צא מן התיבה. הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמיך, בי יכתירו צדיקים כי תגמול עלי (תהלים קמ"ב, ח'). הוציאה ממסגר נפשי, זה נח שהיה סגור בתיבה י"ב חודש. להודות את שמיך, לתת הודיה לשמיך. בי יכתירו צדיקים, יתכללון בי צדיקיא. כי תגמול עלי, שגמלת עלי ואמרת לי צא מן התיבה, ע"כ דברי המדרש".

"ודקדק מרנא ז"ל, אהא דאמרו "להודות את שמיך, לתת הודיה לשמיך", דמה בא המדרש להוסיף בפירוש זה, הלא פשוטו של מקרא כך הוא".

"ואמר לפרש, דהנה נח היה מחוייב בהודייה כדין ד' הצריכים להודות, שהרי ניצול מן המבול, והיה כיוצא מבית אסורים, וכיורדי הים, וחולה שנתרפא שהרי הכישו ארי – אך הרי מבואר בש"ס ברכות (נד:) דצריך לאודויי קמי עשרה דכתיב וירוממוהו בקהל עם, ותרין מינייהו רבנן דכתי'

ובמושב זקנים יהללוהו עיי"ש, ואילו נח יחד עם כל יוצאי התיבה לא היו אלא ח' (ובצירוף עוג שניצל, היו ט') – ועל כן שת נח עצה בנפשו לכלול את עצמו עם הודיית הצדיקים שבדורות הבאים שיודו להשי"ת על הצלת נח, וכמו שפירש רש"י ז"ל במדרש "בי יכתירו צדיקים יתכללון בי צדיקיא", שהצדיקים יקבעו בתפלתם "וגם את נח באהבה זכרת" ונח כלל עצמו עם הודיית הצדיקים שבדורות הבאים שתהיה כדין בעשרה ותרי מינייהו רבנן".

"וזה רמז דברי המדרש, "הוציאה ממסגר נפשי זה נח שהיה סגור בתיבה י"ב חודש", וא"כ כשיצא נתחייב "להודות את שמיך" כדין יוצא מבית אסורים וכו' – ואולם תקשה דאיך יכול להודות מכיון דליכא קמי עשרה, וע"ז בא המדרש לפרש "לתת הודיה לשמיך" בעתיד, ועל איזה אופן, על ידי "בי יכתירו צדיקים יתכללון בי צדיקיא", שהצדיקים בדורות הבאים יודו להשי"ת ויאמרו "וגם את נח באהבה זכרת", וכפרש"י הנ"ל, והודייה זו תהיה כדין קמי עשרה, ובהודייתם של הצדיקים שתהיה כדין, הכליל עצמו גם נח להודות לה' על הצלתו והיינו "יתכללון" בי צדיקיא, מלשון התכללות, ע"כ תוכן דבריו הקדושים מפי השמועה".

(להורות נתן, פר' נח, עמ' ל"ט-מ')

*

המצבה על ציון הרה"ק
מהרי"ד מבעלזא זי"ע

"הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו (בראשית ד' ז')".
"פירש"י, הלא אם תיטיב, כתרגומו פירושו. והוא דהתרגום מפרש "שאת" דישתבק לך, והוא מלשון נשיאת עון, שאם תשוב בתשובה הקב"ה ימחול עוניך, והרמב"ן ז"ל מפרש "שאת" מלשון יתר שאת, שתתרומם מעלתך עיי"ש. ודקדק זקיני החתם סופר ז"ל בחי' עה"ת, דלדברי הרמב"ן ז"ל הך תנאי דאם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ איינו ההיפוך מאם תיטיב שאת, והול"ל דאם לא תיטיב אז לא יהיה לך יתר שאת, אבל חטאת מנלן".

"וי"ל עפ"י דברי מרן רבינו הקדוש מהר"א מבעלזא זי"ע זצוקללה"ה, שאמר בשם אביו רבינו מהרי"ד זי"ע לדקדק על דברי התרגום בפסוק שכתב "הלא אם תוטיב עובדך, ישתבק לך, ואם לא תוטיב עובדך, ליום דינא חטאת נטיר, דעתיד לאתפרעא מינך אם לא תתוב, ואם תתוב ישתבק לך", ודקדק על כפל לשון התשובה שבתרגום. ואמר ליישב עפ"י דברי אביו רבינו מהר"י זי"ע שהעיר, דהרי תשובה הוא אחת מתרי"ג מצוות, ועשיית מצוה צריכה שתהיה בגוף נקי מעוונות, והיינו שצריך לשוב בתשובה לפני עשיית המצוה, וא"כ איך אפשר לשוב בתשובה, הרי קודם שישוב אינו מנוכה מחטא. אלא שהעצה היא לשוב בתשובה ב' פעמים, ואחרי התשובה הראשונה, יכול לשוב שנית בתשובה שלימה כשהוא מנוקה מעוון, עכ"ד אדמו"ר מהר"י זי"ע. ושתי תשובות אלו מרומזין בכפל לשון התשובה שבתרגום, שצריכין לשוב ב' פעמים בתשובה וכנ"ל, עכ"ד אדמו"ר מהרי"ד זי"ע".

"ואדמו"ר מהר"א זי"ע אמר ליישב כפל לשון התרגום, עפ"י המבואר ביומא (פו:) דע"י תשובה מיראה זדונות נעשות כזכיות, וזה מרומז בתרגום, שמקודם ישוב בתשובה מיראה, ואח"כ זוכה

לתשובה מאהבה, וזהו "ואתה תמשל בו", שאתה תמשל בעבירות, שתהפוך אותן לזכויות, והיינו רמז לשון רש"י, ואתה תמשל בו אם תרצה תתגבר עליו, שתתגבר על העבירות לגמרי ע"י שיהפכו מזדונות לזכיות, ע"כ דבריו הקדושים".

"והנה ראיתי בשם מרן הקדוש מהרי"ד מבעלזא זי"ע, שאמר לפרש קרא (ירמיה נ' כ') בימים ההם וגו' יבוקש את עון ישראל וגו', ודקדק דמה צורך יש בעונות עד שיבוקשו, ואמר שכיון שישראל יעשו תשובה מאהבה, ואז הרי זדונותיהם יהפכו לזכיות, ועל כן יבוקשו עונותיהם כדי להרבות זכויותיהם של ישראל, ע"כ דבריו הקדושים".

"ועל פי זה א"ש, הלא אם תיטיב שאת, שאם תיטיבו עונותיכם שיהפכו לטובה ע"י תשובה מאהבה עד שהם יהפכו לזכויות, וכדברי מרן מהר"א ז"ל, אז שאת, אז תתוסף מעלה על מעלותיכם שהרי זדונותיכם יהפכו לזכויות וכל שהזדון הוא גדול יותר כך יגדלו זכויותיכם, אבל אם לא תיטיב, כלומר שלא תשובו בתשובה מאהבה המביאה העוונות לזכיות, אלא שתשובו בתשובה מיראה גרידא, שהזדונות נהפכות רק לשגגות, והעבירה עדיין לא נמחקה והיא קיימת בעולם, הרי אז לפתח חטאת רובץ, חטא השוגג יהא רובץ תמיד. ואליך תשוקתו שהוא יכול להחטיאך, וכמו שכתבו בסה"ק שחטא בשוגג יכול להביא ח"ו לחטא במזיד, וע"כ אין עצה אחרת אלא, ואתה תמשול בו, שתתגבר עליו להפכו לזכיות, וכדברי מרן מהר"א זי"ע. ומצאתי ב"ה קרוב לזה בפנים יפות להפלא"ה זי"ע".

(להורות נתן השלם, פ' בראשית, עמ' ס"ג-ס"ד)

*

הגה"צ רבי אשר אנשיל כ"ץ זצ"ל
אב"ד סערדאהעלי

"שמעתי שפעם אחת הביאו מלפפונים חדשים להה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ל לפסח לברך עליו בורא פרי האדמה, ואחר כך מצאו שהיו רגילים להשקותם במים חמוצים, והודיעו להה"ק מבעלזא שלא ישתמש בהם, ואמר הה"ק דבאמת קשה מאוד ליזהר ממשהו חמץ, אלא שהמאכלים שאבותינו היו רגילים לאכול, כבר התפללו עליהם שישמרו אותם מן השמים מחימוץ, אבל לאכול מאכלים חדשים שלא שערום אבותינו, ליכא שמירה על זה". (להורות נתן על המועדים, חלק ב', עמ' קנ"ט)

*

"סיפר לי הגה"צ רבי יצחק בנימין מענדלאוויטש זצ"ל הרב מלאדאן (ניו יורק) שסיפר לו הגה"צ מוה"ר אשר אנשיל כ"ץ ז"ל אב"ד סערדאהעלי, איך שסיפר לו זקיני הצדיק רבי יצחק צבי ראצערסדארפער ז"ל, ששאל את אדמו"ר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ל הטעם שחסידים נוהגים ללבוש שני כיסויי ראש כובע וכיפה, והשיב לו שכתב הזוהר דיש יראה עילאה ויש יראה תתאה ושני הכיסויים הוא לרמז הנ"ל". (עובדא דרבי עמרם, בסו"ס דברי בן עמרם חלק א', עמ' שכ"ז)

*

"כתב בהגדה חודש האביב להגה"צ מוה"ר אשר אנשיל כ"ץ זי"ל אב"ד סערדאהעלי, ששמע מפ"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ל שאמר, דהעולם נוהגין שלא לומר שלום עליכם בליל פסח שחל בשבת, דבכל השנה מבקשים מהמלאכים שיסייעוני לעבודת ה', אבל בליל פסח כל השערים פתוחים לכל ישראל ואין צורך בסיוע המלאכים. אבל זקנו מהר"ש זי"ל אמרו, והטעם דאטו כך עושין לבני לויה, שבכל השנה צריכין אנו למלאכים ומברכים אותנו ועכשיו שאין צריכין להם לא יברכונו בשלום".

(להורות נתן על הגדה של פסח, עמ' רע"ט-ר"פ)

*

"מובא מהרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, שעל ידי לימוד תורה מתכפר גם על חילול השם בעולם הזה, עכ"ד. ויתכן לומר הטעם, כי אמרו חז"ל (ברכות ס"ג:) "זאת התורה אדם כי ימות באוהל", אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, נמצא שבלימוד התורה נחשב כאילו המית עצמו מן העולם הזה, ממילא מתכפר לו גם עוון חילול השם, שעל ידי שממית עצמו באהלה של תורה נתקיים בו מיתה ממרקת שמועיל גם לחילול השם".

(אוצרות להורות נתן – תורה, עמ' שי"ח)

הגה"צ רבי יצחק בנימין מענדלאוויטש זצ"ל
הרב מלאדאן

הרה"ק מוה"ר ישכר דוב מבעלזא זצ"ל אמר הטעם שתיקנו להתחיל לומר סליחות ביום ראשון בשבת דווקא, כי אנו אומרים בהתחלת הסליחות ביום ראשון "איך נפתח פה לפניך דר מתוחים, באלו פנים נשפוך שיחים, געלנו נתיבותיך הישרים והנכוחים", ואם כן תקשי באמת באלו פנים נשפוך שיחים. אולם איתא במכילתא (יתרו כ' י"א) על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו, ברכו במן וקדשו במאור פניו של אדם. ובמדרש רבה (בראשית פי"א) איתא, לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה לשבת. הרי דבשבת זוכין למאור פנים. ולכן תקנו להתחיל בסליחות במוצאי מנוחה דווקא, כי אז עדיין שורה עליו אור פנים של שבת קודש, ובזה יש לנו התנצלות על השאלה באלו פנים נשפוך שיחים, שבאים לשפוך שיח במאור פנים של שבת עכ"ד.

ויש להוסיף, כי אנו אומרים בהתחלת הסליחות "לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים", אולם ע"י שמירת שבת קודש נהפכות אותיות בשת לאותיות שבת, ולכן תקנו לומר סליחות במוצאי שבת כדי שבמקום בשת הפנים נבוא בשבת הפנים, במאור פנים של שבת.

(להורות נתן על המועדים, חלק ג' עמ' ט')

*

איתא בשם הרה"ק מוהרי"ד מבעלזא זצ"ל, אהא דכתיב (שמות ג' כ"ב) "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלות ושמתם על בניכם ועל בנותיכם ונצלתם את מצרים", וצריך ביאור אמאי ישימו את הבגדים דוקא על בניהם ובנותיהם ולא על עצמם.

אלא דהמצרים לבשו בגדים קצרים בלתי צנועים, ולכן הגדולים לא יכלו ללבשן, אלא שהשמלות שלבשו המצריות הגדולות היו ראויין לישראל הקטנים.

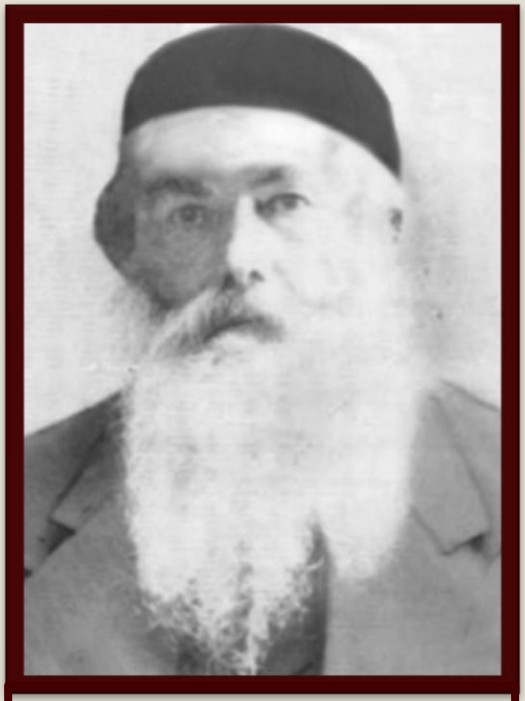
(להורות נתן על הגדה של פסח, עמ' תקי"ט)

***

התבטאויות שנשמעו מכ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זי"ע על הרבני הגביר הצדיק המפורסם רבי יצחק הערש ראצערסדארפער זצ"ל, זקינו של כ"ק רבינו ה'להורות נתן' זי"ע, שסופרו ע"י כ"ק רבינו זי"ע.

"ידוע מה שאמר פעם כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע לזקיני הגה"צ רבי שלמה סופר זצ"ל, על חותנו רבי איציק הערש ראצערסדארפער זצ"ל, שהוא צדיק בדיבור, במעשה ובמחשבה".

*

הרבני הצדיק המפורסם
רבי יצחק הערש ראצערסדארפער זצ"ל

מספרים שאחד ממקורבי כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זי"ע, שהה בפרעשבורג בדיוק בעת הלווייתו של זקיני רבי איציק הערש ראצערסדארפער זצ"ל, וכעבור זמן כשביקר אותו חסיד בבעלזא, התעניין אצלו מרן מהרי"ד זי"ע מה ראה בדרכו, וסיפר הלה שהשתתף בהלווייתו של רבי איציק הערש, וראה שמוליכים את ארונו בעגלה הרתומה לששה סוסים, והתושבים אמרו לו, שבדרך כלל מוליכים את הארון בעגלה הרתומה לשני סוסים בלבד, ולאדם חשוב רותמים ארבעה סוסים, ואילו לאדם חשוב כרבי איציק הערש לקחו עגלה עם ששה סוסים. תמה מרן מהרי"ד זי"ע ואמר, "וכי זהו הכבוד שחולקים לאיש צדיק גדול כרבי איציק הערש שיוליכוהו בששה סוסים?".

*

פעם אחת אמר כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע לה'יושבים' בבעלזא בזה הלשון: "מה שחושבים שרבי איציק הערש ראצערסדארפער יש לו ממון רב, יש לו פחות בהרבה, ומה שחושבים שיש לו יראת שמים, הרי יש לו הרבה יותר".

*

שמעתי מפה קדשו של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע, שפעם נסע רבי איציק הערש לבעלזא, ובגלל שעתו לא היתה פנויה, לא הספיק לקנות כרטיס נסיעה, וכך יצא שנסע בחינם מבלי ששילם, ובאשר שחשש לגזל עכו"ם, שאל את פי כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע כדת מה לעשות, והשיב לו שיקנה כרטיס נסיעה ויקרענו. (שיחות מלוה מלכה, חלק רביעי, עמ' מ'-מ"ב)

*

מייל: 7683428@gmail.com - טלפון: 052-7683428